

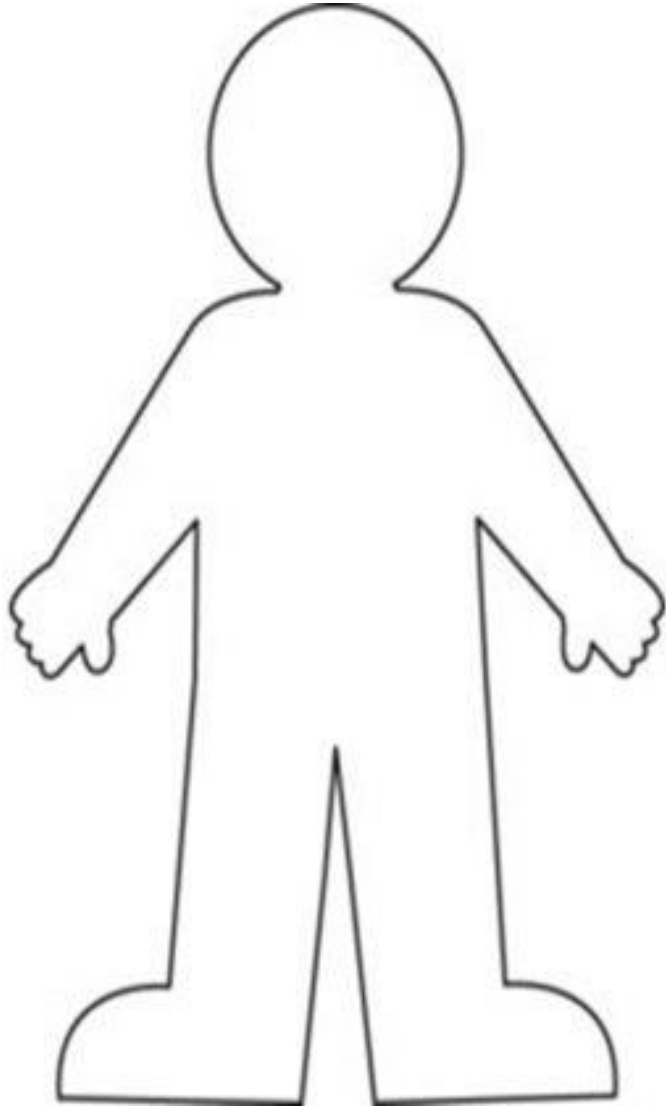
Literatūra, vēsture un sociālās zinības – integrācijas iespējas

BAIBA MACKIALA,
LIEPĀJAS VALSTS ĢIMNĀZIJAS
VĒSTURES UN SOCIĀLO ZINĪBU SKOLOTĀJA

Starppriekšmetu
saikne!

Dalies
pieredzē!

Sociālās zinības.

Tēma: Personība

- ✓ Raksturs
- ✓ Īpašības
- ✓ Temperaments
- ✓ Griba
- ✓ Vērtības

Praktizēties
vērtēt cilvēku
raksturus
pēc to rakstura
īpašībām,
izmantojot
J. Jaunsudrabiņa
darba fragmentu

1. Atceries, kas ir cilvēka raksturs!

*«Cilvēka individuālpсихолоģiskās īpašības, kuras ir iedzimtas un
ieaudzinātas un noteic viņa darbības (uzvedības, izturēšanās)
individuālo stilu.»*

**2. Lasi fragmentu no J. Jaunsudrabiņa “Baltā grāmata” un izpildi
uzdevumus! Aizpildi tabulu!**

Nosauc fragmentā aprakstītos 3 galvenos varoņus (3 zēnus)

Padomā un uzraksti katram zēnam viņa rakstura īpašības (katram
zēnam vismaz 8), dalot pozitīvās un negatīvās.

**3. Vērtē zēnu raksturus! Uzraksti savu viedokli, kura zēna raksturs
Tev liekas simpātiskāks, kurš ne. Pamato savu viedokli, uzrakstot
piemērus!**

Fragments no filmas "Puika" (48:29)

Fragments no
J. Jaunsudrabiņa "Baltā
grāmata":

<https://ej.uz/6v2i9>

Tautasdziesmu analīzes atbalsts

METAFORA

To lieto pārnestā nozīmē kāda cita priekšmeta vai parādības apzīmēšanai uz līdzības pamata.

Divi zaļi ozoliņi
Pret saulīti locījās;
Divi daiļi tautu dēli
Lūdzās manas māmuliņas.

PARALĒLISMS

Blakus nostatītas divas ainas – dabas aina un cilvēku dzīves aina.

Tēvu tēvu laipas mestas,
Bērnu bērni laipotaji;
Tà, bērniņi, laipojiet,
Ka pietika mūžiņam.

Uzdevumi ar tautasdziesmām

1. Izskaidro saviem vārdiem galveno domu!
2. Nosauc rakstura īpašību, kas atspoguļota tautasdziesmā!
3. Pārvērt īpašību par vērtību!

Tēvu tēvu laipas mestas,
Bērnu bērni laipotāji;
Tà, bērniņi, laipojiet,
Ka pietika mūžiņam.

Pret iepriekšējo
paaudžu mantojumu
jāizturās saudzīgi, ar
cieņu

Rakstura īpašība - cenošs

Vērtība - cieņa

Tikums ir cilvēka pozitīvo īpašību izpausme rīcībā un attieksmē!

Izproti vērtību
nozīmi cilvēku
personības
veidošanās
pamatā ar
M. Runguļa
"Zaļā menca"
stāsta fragmentu

✓ Analizē stāsta fragmentu, atbildot uz
jautājumiem! (...)

<https://ej.uz/whqvu>

✓ Izvēlies no dotajām vērtībām trīs,
kuras varētu būt svarīgas stāsta
galvenajam varonim Elmāram!

*Vērtības: žēlsirdība, devība, sātība,
šķīstība, lēnprātība, pazemība, centība*

✓ Paskaidro, kas par to liecina!

Mītu analīze

1. Atrodiet tekstā vēsturiskos faktus!
2. Atrodiet tekstā pārspīlējumus!
3. Atrodiet tekstā tās vietas, kuras Jums liekas neticamas!
4. Nosakiet, kurā pusē ir autora simpātijas.

“Liela un varena bija Troja, pret kuru gatavojās doties karā grieķu varoņi.

Troju bija nodibinājis Īls. Īla valdīšanas laikā ar mūri bija nocietināta tikai tā Trojas daļa, kas atradās uz pakalna. Mūri ap nenocietināto pilsētas daļu vēlāk uzcēla Poseidons un Apollons, jo tiem pēc dievu pavēles vajadzēja kalpot Trojas valdniekam.

Tajā laikā, kad Grieķijas varoņi gatavojās karam pret Troju, tur valdīja Priams. Priams bija bagāts. Krāšņa un varena bija Priama pils, kur viņš dzīvoja ar sievu Hekubu un 50 dēliem un meitām.

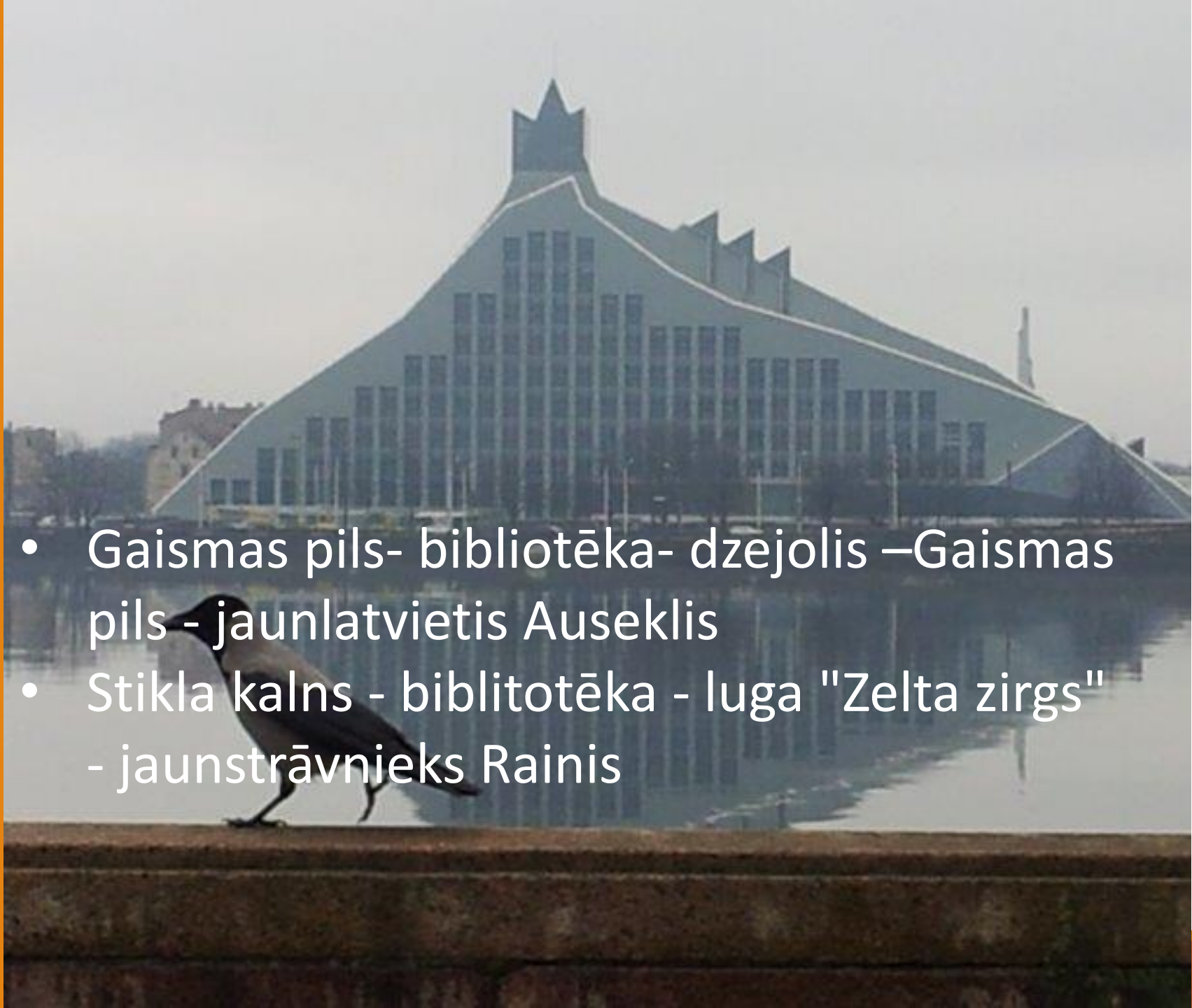
Grieķu varoņi un viņu karapulki sapulcējās Aulīdas ostā, lai no turienes brauktu uz Troju. Tas bija milzīgs karaspēks - 100 tūkstoši labi bruņotu vīru. Ar 1186 kuģiem viņiem vajadzēja doties uz Troju.”

Mīti un arhetipi. <https://ej.uz/sj3jy>

Vēsture. Tēma:
Latviešu
inteliģences
kustības

- Gaismas pils- bibliotēka- dzejolis –Gaismas pils - jaunlatvietis Auseklis
- Stikla kalns - bibliotēka - luga "Zelta zirgs" - jaunstrāvnieks Rainis

Raksturo 19. gadsimta sabiedrību pēc Veidenbauma dzejas un videoklipā izmantotiem izteiksmes līdzekļiem

Tumsa un migla
Pasauli sedz.
Mūžīgas rūpes
Dzīvē tik redz.

Velti ir strādāt,
Veltīgs ir darbs:
Galā tik zemē
Grauž tevi tārps.

Laimības sapņi –
Blēņas un nieks!
Nava virs zemes
Sagaidāms prieks.

Ciešanas, sāpes
Sirds tikai jūt:
Nolādēts liktens
Cilvēkam būt!

Ar Veidenbauma dzejas palīdzību raksturo jaunstrāvnieku idejas un mērķus!

Mosties, mosties reiz svabadais gars,
Celies un salauzti kalpības spaidus.
Atpestī cietējus, klusini vaidus-
Mosties reiz, brīvības cēlajais gars.
Tumšos varmākas zemē triec,
Svētos liekuļus garīdzniekus.
Kuri melš krāpdami debesu niekus.
Ticības māņus pie malas liec.
Zemē kungus, kas lepībā sēž,
Šķērdībā putina miljonu sviedrus!
Zemē kundzības draugus un biedrus,
Kas savus brāļus spaida un plēš.

Piemēram:

- ✓ **Attieksme pret reliģiju**
- ✓ **Vienlīdzības ideja**
- ✓ **Revolūcijas ideja**

Vēsture. Tēma: I pasaules karš un Neatkarības karš

Aleksandrs Grīns "Dvēseļu putenis" - <https://www.dveseluputenis.lv/lv/>

Anna Brigadere "Kvēlošā lokā"

Rainis "Daugava"

5 Fragments no Annas Brigaderes romāna "Kvēlošā lokā" (1928)

Cauru nakti grāva lielgabali.

Ugunīm bija kristīti karavīru ieroči, ugunīm bija svētītas rakstnieku un avižnieku spalvas, kas kūra garīgo liesmu, ugunīm bija gaismotas ticīgas sirdis, kas nesa aizlūgšanas Dieva priekšā. Vairāk kā nedēļa jau bija pagājusi, kopš sācies uzbrukums.

Kara darbība vārijās kā drudzi. Lēnām rotijās nost dzelžu žņaugis no Daugavas krastiem kā sačervelējusies āda no slimnieka miesas, kad dzīslās ieritis jauns dzīvības spēks. Tikai ap Rīgas vārtiem uguns slotas līdz šim likās būs par velti strādājušas. Ienaidnieks turējās Cementa fabrikā, kā zobiem iekodies, un dien' un nakti modrie Daugavas sargi nebija to vēl paspējuši izsist no turienes laukā. (..)

Redzi, kad to pārdzivojīs, ko mēs, tad cilvēks sāk skatīties citādi. Tēvu zeme, tēvu zeme! Par tiem vārdiem ir iets ciņā, un viņi nevar palikt tikai vārdi. Atsvabināt ir tikai pusdarīts darbs. Izpostīta un samīta ir mums tā tēvu zeme. Kas cels viņu godā, ja ne mēs?

Rīgas liktenim vajadzēja izšķirties šonakt. Šauteņu un ložmetēju trokšņi izklausījās kā bezgalīgā klonā kludzošas spriguļu vāles vai arī kā milžu veseri. (..)

Rītam līdz ausa brīnišķīgs miers. Nesprakšķēja ložmetēji, lielgabali ribēja tālu – aiz Daugavas.

Latgales kongresā pieņemtie lēmumi

1. Mes, Latgolas, latwiši pylvarniki, sasapulcejuši 26—27. aprīli Rēzeknē sasauktā kongresā, atzeidami latwišus, kuri dzeiwoj Witebskas gubernē, tai ari kurzemnikus un widzemnikus par winu latwišu tautu, nuspridem apsawinot ar Kurzemes un Wyzemes latwišim winā politiskā autonomā tautas organizmā Kriwijas Walsti.
2. Mes, Latgolas latwiši, apsawinodami ar Kurzemes un Wyzemes latwišim, paturēsīm sowu pašwaldību, pylnu tisibu pašnuteikšonas woludas, ticības, baznicas, skolu un saimestības, kai ari zemes jautojumā, boznicas dorišonos piwinojot pi Latgolas ari Kurzemes un Wyzemes katolius.
3. Mes, Latgolas latwiši, wyskorstoki welejamis paturēt wysloboku sadaribu ar cittautišim: kriwim, polim, žeidim un cytim, Latgolas rubežūs; paši makladami breiwibu sowai tautai, mes atzeistam, afstojam un pabalstisim cyttautišu breiwības wysos ju tautyskos darišonos: ticības, woludas, skolu izstožu un cytās tautyskās litās.
4. Welešonas wysos pašwaldības istodēs nuteik uz wisporīga, winleidzīga, taisna, aizknota un proporcionāla pamata.
5. Mes, Latgolas latwiši, izweledami sowu Pagaidu Zemes Padumi, uztycam Padumei stotis sakarā ar cyttautišu izwalatom Padumem un izstrodot kupīgus sadzeiwes pamatus.
6. Latgolas Pagaidu Zemies Padumei wajaga it sukarā ar Wyzemes un Kurzemes Zemes Padumem del Latwijas autonomijas aizstovvešonas un izwesšonas dzeiwē; ryupetis par Latgolas atškeršonu nu Witebskas gubernes.
7. Sapulce atzeist par napicišamu zemniku sawinibas nudybynošonu Latgalē un izteic welešonus, lai Pagaidu Zemes Padume nu sowas puses weicynotu taidu nudybynošonu.
8. Sapulce nuspride izwelet Latgolas Pagaidu Zemes Padumi, Padumes lucekliu skaitu nuteic — 60, nu tim latwišu 36, kriwu -12, žeidi - 8, poli - 3, cytu tautu - 1 (proporcionoli idzeiwotoju skaitam Latgolā).

Pēc: Latgales Pagaidu zemes padomes ziņojuma Nr. 1 1917. gada 15. maijā, kurš pārpublicēts žurnālā "Sējējs", 1936, Nr. 6.

Noteikt 1917. gada Latgales kongresa galveno mērķi Raiņa dzejas rindās

Daugav' abas malas
Mūžam nesadalās:
I Kurzeme, i Vidzeme,
I Latgale mūsu.

Lai me, par mums lemi!
Dod mums mūsu zemi!
Viena mēle, viena dvēsele,
Viena zeme mūsu.

Vēsture. Tēma: Revolūcijas un ideoloģijas

Mācies par
politiskajām
ideoloģijām un
valstiskām iekārtām
pēc :

Uzdevumi, grāmatu lasot!

Jautājumi	SNIEDZIŅŠ	NAPOLEONS
Mērķi		
Varas iegūšanas veids		
Varas nostiprināšanas veids		
Kā tiek pieņemti politiskie lēmumi		
Cilvēktiesības		
Ideoloģija		

Padziļināta tēmas izpratne

Komunisma ideoloģijas pazīmes	Grāmatā «Dzīvnieku ferma»	Pēc avotiem «skolo.lv-»

Esi Sokrāta semināra dalībnieks un diskutē par

Dž. Orvela "Dzīvnieku ferma"

- ✓ **Sokrāts**, sengrieķu filozofs
- ✓ (470. p.m.ē. - 399. p.m.ē.)
- ✓ Jaunu zināšanu iegūšana un patiesības noskaidrošana **jautājumu un atbilžu ceļā (Sokrātiskais dialogs)**

Sokrāta semināra norise

- ✓ **Semināra dalībnieki:** sarunājas par pašu formulētiem diskusijas jautājumiem atbilstoši Sokrāta semināra principiem!
- ✓ **Semināra vērotāji:** atzīmē semināra dalībnieku veiktās darbības sarunas laikā un pieraksta būtiskākās atziņas par dzirdēto!

Sarunāšanās principi Sokrāta seminārā

1. Izsakies tā, lai **citi tevi varētu dzirdēt un saprast**.
2. **Klausies citu dalībnieku teiktajā un piefiksē būtiskāko**, lai varētu uz to reaģēt.
3. Iesaisties sarunā, **kad vien to uzskati par nepieciešamu**, taču **nepārtrauc citus**.
4. Pārliecinies, ka **sarunā tiek iesaistīti visi dalībnieki** un viņu viedoklis tiek uzklausīts.
5. Sava **viedokļa pamatošanai izmanto precīzus citātus** no lasītā materiāla.
6. **Uzdod precizējošus** vai papildinošus jautājumus citiem sarunas dalībniekiem.
7. **Iedrošini izteikties** arī citus dalībniekus par diskusijas jautājumiem.
8. **Piedāvā jaunu jautājumu**, kad uzskati, ka iepriekšējais jautājums ir izrunāts.
9. **Pārfrāzē citu dalībnieku teikto**, lai pārliecinātos, ka esi sapratis viņu viedokli.

Sokrāta semināra vērotāja darba lapa

<https://ej.uz/t122>

Uzdevums pāros/grupās

- ✓ Izskaidro savam Sokrāta semināra partnerim veiktos **novērojumus** un **sniedz** pēc iespējas konkrētākus **ieteikumus** sarunas turpināšanai!
- ✓ **Pārrunājiet**, kādas ir **vērtīgākās idejas un atziņas**, kas līdz šim ir izskanējušas sarunas laikā, un kāpēc tās jums **šķiet nozīmīgas!**

Uzdevums individuāli

- ✓ **Semināra dalībnieki:** aizpilda pašvērtējuma anketu par savu dalību Sokrāta seminārā!
- ✓ **Semināra vērotāji:** izvēlas kādu no atziņām vai idejām, kas izskanēja Sokrāta semināra laikā, un **komentē** savu **viedokli** par to!

Sokrāta semināra dalībnieka pašvērtējums

<https://ej.uz/5fwn3>

Uzdevums dalībniekiem!

- ✓ Iesaki literārus darbus, kurus varētu lasīt vasarā **pamatskolas skolēni**, kas noderētu gan literatūrā, gan sociālās zinībās, gan vēsturē!
- ✓ Iesaki literārus darbus, kurus varētu lasīt vasarā **vidusskolas vecuma skolēni**, kas noderētu gan literatūrā, gan sociālās zinībās, gan vēsturē!

AS - luksofors

STOP

TURPINI

SĀC